

Rada ERÚ

Energetický regulační úřad

Masarykovo nám. 5, 586 01 Jihlava

Č. j.: 11521-11/2022-ERU

V Jihlavě dne 15. srpna 2023

R o z h o d n u t í

O rozkladu společnosti **GEEN Sale a.s.**, se sídlem Mariánské náměstí 617/1, 617 00 Brno, IČ: 048 81 036 (dále též „účastník řízení“), proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 11521-4/2022-ERU ze dne 30. srpna 2022 (sp. zn. OSR-11521/2022-ERU), kterým Energetický regulační úřad jako věcně příslušný správní orgán podle § 18 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle § 23b odst. 2 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně spotřebitele“), uznal účastníka řízení

ve **výroku I.** vinným ze spáchání pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, kterého se dopustil tím, že jakožto prodávající 2 dílčími útoky v rozporu s § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele ve spojení s § 4 odst. 1 věty první téhož zákona užil nekalou obchodní praktiku, když **I) spotřebiteli** [redacted], odběrné místo EIC: [redacted], dne 27. září 2021 prostřednictvím e-mailové zprávy zaslal informaci, že s účinností od 1. listopadu 2021 dojde ke změně způsobu stanovení ceny za dodávku plynu za podmínek produktové řady „ACTUAL+“, a poučil jej o možnosti odstoupit od smlouvy o sdružených službách dodávky plynu i přesto, že daný spotřebitel měl s účastníkem řízení uzavřen Dodatek ke smlouvě č. [redacted] ze dne 15. srpna 2019, kterým měl sjednánou fixní cenu za odebraný plyn ve výši 735 Kč/MWh do 31. prosince 2022; **II) spotřebitelce** [redacted], odběrné místo EAN: [redacted], dne 27. září 2021 zaslal informaci, že s účinností od 1. listopadu 2021 dojde ke změně způsobu stanovení ceny za dodávky elektřiny za podmínek produktové řady „ACTUAL+“, a poučil ji o možnosti odstoupit od smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny i přesto, že daná spotřebitelka měla s účastníkem řízení uzavřenou Smlouvu o sdružených službách dodávky elektřiny ze dne 17. června 2021, kterou měla v rámci produktové řady „ACFIX_2003“ sjednánou fixní cenu za odebranou elektřinu ve výši 1 491 Kč/MWh do 31. prosince 2023;

čímž účastník řízení postupoval v rozporu s požadavky odborné péče a tímto svým jednáním mohl podstatně narušit ekonomické chování uvedených spotřebitelů, které vystavil zdánlivé volbě mezi odběrem plynu/elektřiny za vyšší cenu nebo ukončením smluvního závazku,

ve **výroku II.** vinným ze spáchání pokračujícího přestupku podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona, kterého se dopustil tím, že jakožto držitel licence na obchod s plynem

a licence na obchod s elektřinou 2 dílčími útoky v rozporu s § 11a odst. 9 energetického zákona při uplatňování zálohových plateb za dodávky plynu/elektřiny nestanovil jejich výši nejvýše v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby plynu/elektřiny v následujícím zúčtovacím období, když dne I) 26. října 2021 prostřednictvím rozpisu záloh na dodávky plynu stanovil zákazníkovi [REDAKCE] na období od 1. března 2021 do 28. února 2022 měsíční zálohové platby ve výši 5 700 Kč, přestože by měsíční zálohová platba při průměrné roční spotřebě 13,814 MWh činila zhruba 1 600 Kč; II) 26. října 2021 prostřednictvím rozpisu záloh na dodávku elektřiny stanovil zákaznici [REDAKCE] na období od 1. října 2021 do 30. září 2022 měsíční zálohové platby ve výši 6 400 Kč, přestože by měsíční zálohová platba při předpokládané roční spotřebě 7,093 MWh činila zhruba 3 100 Kč;

za což mu byla ve **výroku III.** uložena úhrnná pokuta ve výši 250 000 Kč a ve **výroku IV.** povinnost k úhradě nákladů řízení ve výši paušální částky 1 000 Kč,

Rada Energetického regulačního úřadu (dále též „Rada“) jako příslušný správní orgán podle § 17b odst. 10 písm. b) energetického zákona rozhodla v souladu s § 96 odst. 2 energetického zákona ve spojení s § 90 odst. 1 písm. c) a § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), po projednání v rozkladové komisi, ustavené podle § 152 odst. 3 správního řádu, takto:

I. Rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 11521-4/2022-ERU ze dne 30. srpna 2022 (sp. zn. OSR-11521/2022-ERU) se ve výroku I. mění tak, že se nahrazuje následujícím zněním:

„Obviněný z přestupku, společnost GEEN Sale a.s., se sídlem Mariánské náměstí 617/1, 617 00 Brno, IČ: 048 81 036 (dále též „účastník řízení“), se uznává vinným ze spáchání pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, kterého se dopustil tím, že jakožto prodávající 2 dílčími útoky v rozporu s § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele ve spojení s § 5a odst. 2 téhož zákona užil nekalou obchodní praktiku, když

i. spotřebiteli [REDAKCE], odběrné místo EIC [REDAKCE], dne 27. září 2021 prostřednictvím e-mailové zprávy zaslal informaci, že s účinností od 1. listopadu 2021 dojde ke změně způsobu stanovení ceny za dodávku plynu za podmínek produktové řady „ACTUAL+“ (cena zemního plynu bude účtována dle denních cen dosažených obchodováním na velkoobchodním trhu) a poučil jej o možnosti odstoupit od smlouvy o sdružených službách dodávky plynu ve smyslu § 11a odst. 5 energetického zákona i přesto, že daný spotřebitel měl s účastníkem řízení uzavřen Dodatek ke smlouvě č. [REDAKCE] ze dne 15. srpna 2019, kterým měl sjednanu fixní cenu za odebraný plyn ve výši 735 Kč/MWh do 31. prosince 2022,

ii. spotřebitelce [REDAKCE], odběrné místo EAN [REDAKCE], dne 27. září 2021 prostřednictvím dopisu zaslal informaci, že s účinností od 1. listopadu 2021 dojde ke změně způsobu stanovení ceny za dodávku elektřiny za podmínek produktové řady „ACTUAL+“ (cena silové elektřiny bude účtována dle hodinových cen dosažených obchodováním na denním velkoobchodním trhu) a poučil ji o možnosti odstoupit od smlouvy o sdružených službách dodávky elektřiny ve smyslu § 11a odst. 5 energetického zákona i přesto, že daná spotřebitelka měla s účastníkem řízení uzavřenou Smlouvu o sdružených službách dodávky elektřiny ze dne 17. června 2021, kterou měla v rámci produktové řady

„ACFIX_2003“ sjednánu fixní cenu za odebranou elektřinu ve výši 1 491 Kč/MWh do 31. prosince 2023,

čímž účastník řízení, byť si musel být vědom, že k takové jednostranné změně obsahu závazku není oprávněn, mohl u dotčených spotřebitelů vyvolat mylnou představu, že tito musí akceptovat jím jednostranně změněnou cenu na cenu odvozenou od cen na velkoobchodních energetických trzích, anebo v opačném případě musí závazkový vztah s účastníkem řízení ukončit a změnit dodavatele, přičemž tato zdánlivá volba vyvolaná neuvedením podstatné informace o absenci oprávnění účastníka řízení k uvedené jednostranné změně smlouvy a o tom, že dodatek/smlouva s fixovanými cenami jsou pro obě smluvní strany závazné, spolu se zatajením povahy takto jednostranně určených cen jako cen dynamicky určených a nepředvídatelných, navíc učiněná takovým způsobem a v takový čas, kdy mohla vyvolat klamný dojem o tom, že tímto způsobem postupují všichni dodavatelé na trhu standardně, mohla vést spotřebitele k faktické akceptaci jednostranné změny závazku a v důsledku k hrazení plateb za dodávku plynu nebo elektřiny ve výši, na které by jinak účastník řízení neměl nárok.“

II. Rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 11521-4/2022-ERU ze dne 30. srpna 2022 (sp. zn. OSR-11521/2022-ERU) se ve výroku III. mění tak, že se slova „250 000 Kč (slovy: dvě stě padesát tisíc korun českých)“ nahrazují slovy ve znění „130 000 Kč (slovy: sto třicet tisíc korun českých)“.

III. Rozklad společnosti GEEN Sale a.s., se sídlem Mariánské náměstí 617/1, 617 00 Brno, IČ: 048 81 036, proti výrokům II. a IV. rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 11521-4/2022-ERU ze dne 30. srpna 2022 (sp. zn. OSR-11521/2022-ERU) se zamítá a napadené rozhodnutí se v uvedeném rozsahu potvrzuje.

Odůvodnění:

I. Správní řízení v prvním stupni

Dne 10. ledna 2022 obdržel Energetický regulační úřad od paní [REDAKCE] podnět k prošetření postupu účastníka řízení, který s dotyčnou uzavřel dne 17. června 2021 smlouvu o sdružených službách dodávky elektřiny ve vztahu k odběrnému místu na adrese [REDAKCE], EAN [REDAKCE]. Ve smlouvě byla ujednána cena 1 491 Kč/MWh. Dne 27. září 2021 účastník řízení [REDAKCE] oznámil, že s ohledem na zhoršující se situaci na energetickém trhu již není schopen garantovat původně sjednané ceny a že jí od 1. listopadu 2021 bude účtovat podle nového ceníku, který kopíruje ceny energií na trhu. Účastník řízení rovněž zaslal nový rozpis záloh na dodávky elektřiny, kterým zálohy zvýšil z částky 5 240 Kč/měsíčně na částku 6 400 Kč/měsíčně. Na základě podnětu [REDAKCE] provedl Energetický regulační úřad šetření (sp. zn. 00938/2022-ERU) a následně s účastníkem řízení zahájil správní řízení pod sp. zn. OSR-11432/2022-ERU pro podezření ze spáchání dvou přestupků, a to podle energetického zákona a podle zákona o ochraně spotřebitele, které budou specifikovány níže.

Dne 2. února 2022 obdržel Energetický regulační úřad další podnět k prošetření postupu účastníka řízení, a to od pana [REDAKCE], který dne 25. září 2017 uzavřel s účastníkem řízení smlouvu o sdružených službách dodávky plynu do odběrného místa na adrese

██████████, EIC ██████████. Dodatkem ke smlouvě o sdružených službách dodávky plynu uzavřeným dne 15. srpna 2019 bylo mezi panem ██████████ a účastníkem řízení ujednáno, že smlouva se po uplynutí doby trvání prodlužuje do 31. prosince 2022 s tím, že cena za komoditu pro prodloužené období činí 735 Kč/MWh, stálý měsíční plat 99 Kč. V září 2021 pan ██████████ obdržel od účastníka řízení oznámení o změně ceníku, podle nějž mu měl být od 1. listopadu 2021 dodáván zemní plyn dle spotových cen odvozených z dat operátora trhu. Následně mu byly účastníkem řízení navýšeny měsíční zálohy na dodávky plynu z 2 000 Kč na 5 700 Kč, ačkoli v jeho odběrném místě nedošlo ke zvýšení odběru. Na základě podnětu pana ██████████ provedl Energetický regulační úřad šetření (sp. zn. 04414/2022-ERU) a poté s účastníkem řízení zahájil správní řízení pod sp. zn. OSR-09234/2022-ERU pro podezření ze spáchání dvou přestupků, a to podle energetického zákona a podle zákona o ochraně spotřebitele, které budou blíže specifikovány níže.

Usnesením č. j. 11521-1/2022-ERU ze dne 22. června 2022 bylo rozhodnuto o spojení správních řízení pod sp. zn. OSR-09234/2022-ERU a pod sp. zn. OSR-11432/2022-ERU do společného řízení vedeného pod sp. zn. OSR-11521/2022-ERU. Následně správní orgán prvního stupně účastníka řízení informoval o vedení společného řízení, o změně právní kvalifikace a upřesnil předmět řízení, tj., že je správní řízení vedeno pro podezření ze spáchání dvou pokračujících přestupků. Konkrétně se jednalo o pokračující přestupek podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona ve znění účinném do 31. prosince 2021, kterého se měl účastník řízení dopustit tím, že jako držitel licence č. 241633915 na obchod s plynem a licence č. 141633914 na obchod s elektřinou 2 dílčími útoky v rozporu s § 11a odst. 9 téhož zákona při uplatňování zálohových plateb za dodávky plynu/elektřiny nestanovil jejich výši nejvýše v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby plynu/elektřiny v následujícím zúčtovacím období, když dne 26. října 2021 prostřednictvím rozpisu záloh na dodávku plynu stanovil panu ██████████ na období od 1. března 2021 do 28. února 2022 měsíční zálohové platby ve výši 5 700 Kč, přestože by měsíční zálohová platba při průměrné roční spotřebě 13,814 MWh činila zhruba 1 600 Kč, a prostřednictvím rozpisu záloh na dodávku elektřiny stanovil ██████████ na období od 1. října 2021 do 30. září 2022 měsíční zálohové platby ve výši 6 400 Kč, přestože by měsíční zálohová platba při předpokládané roční spotřebě 7,093 MWh činila zhruba 3 100 Kč.

Dále bylo správní řízení vedeno pro podezření ze spáchání pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, kterého se měl účastník řízení dopustit tím, že jako prodávající 2 dílčími útoky v rozporu s § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele ve spojení s § 4 odst. 1 věty první téhož zákona užil nekalou obchodní praktiku, když spotřebitele pana ██████████ dne 27. září 2021 prostřednictvím e-mailové zprávy informoval o tom, že s účinností od 1. listopadu 2021 dojde ke změně způsobu stanovení ceny za dodávku plynu za podmínek produktové řady „ACTUAL+“ (cena zemního plynu bude účtována dle denních cen dosažených obchodováním na velkoobchodním trhu) a poučil jej o možnosti odstoupit od smlouvy, přestože daný spotřebitel měl s účastníkem řízení uzavřen dodatek ke smlouvě, kterým měl sjednánu fixní cenu za odebraný plyn ve výši 735 Kč/MWh do 31. prosince 2022, a když spotřebitelce ██████████ dne 27. září 2021 prostřednictvím dopisu zaslal informaci, že s účinností od 1. listopadu 2021 dojde ke změně způsobu stanovení ceny za dodávku elektřiny za podmínek produktové řady „ACTUAL+“ (cena silové elektřiny bude účtována dle hodinových cen dosažených obchodováním na denním velkoobchodním trhu) a poučil ji o možnosti odstoupit od smlouvy, přestože daná spotřebitelka měla

s účastníkem řízení uzavřenou smlouvu, kterou měla sjednání fixní cenu za odebranou elektřinu ve výši 1 491 Kč/MWh do 31. prosince 2023, čímž účastník řízení postupoval v rozporu s požadavky odborné péče, jelikož tímto svým jednáním mohl podstatně narušit ekonomické chování uvedených spotřebitelů, které vystavil zdánlivé volbě mezi odběrem plynu/elektřiny za vyšší cenu nebo ukončením smluvního závazku.

Dne 1. července 2022 Energetický regulační úřad obdržel vyjádření účastníka řízení, v němž mj. uvedl, že v návaznosti na rozhodnutí Rady Energetického regulačního úřadu č. j. 07628-8/2022-ERU zjistil, že pochybil při oznamování změny ceny panu [REDAKCE], když navzdory smluvnímu ujednání, podle něž měla být informace o změně ceny zákazníkovi sdělena obyčejně poštou, zaslal účastník řízení pouze e-mail. Účastník řízení vyslovil záměr vyúčtovat dodávky plynu panu [REDAKCE] ve smyslu uvedeného rozhodnutí s původně sjednanou cenou 735 Kč/MWh a stálým měsíčním platem 99 Kč. Pokud jde o [REDAKCE], účastník řízení namítal, že uzavřená smlouva o sdružených službách dodávky elektřiny neobsahuje závazek dodávky za garantovanou cenu po celou dobu trvání smluvního vztahu, naopak s odkazem na čl. 5.2 Všeobecných obchodních podmínek (dále též „VOP“) ve spojení s čl. 11.5 VOP dovodil možnost jednostranné změny ceny elektřiny, případně jiných smluvních podmínek. Účastník řízení popřel porušení smlouvy, když podle jeho názoru vyvstala rozumná potřeba změny smlouvy v souladu s čl. 11.5 VOP a zvýšení ceny bylo zákazníci řádně oznámeno e-mailem vč. poučení o možnosti od smlouvy odstoupit. Ve vztahu k majetkovým poměrům účastník řízení předložil správnímu orgánu prvního stupně účetní rozvahu za rok 2021, podle níž tehdy evidoval ztrátu ve výši [REDAKCE] Kč, případný finanční postih proto označil za velice negativní až likvidační.

II. Napadené rozhodnutí

Rozhodnutím Energetického regulačního úřadu č. j. 11521-4/2022-ERU ze dne 30. srpna 2022 byl účastník řízení uznán vinným ze spáchání pokračujícího přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele a pokračujícího přestupku podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona, kterých se dopustil jednáním popsáním ve výrokové části tohoto rozhodnutí, za což mu byla uložena úhrnná pokuta ve výši 250 000 Kč.

Energetický regulační úřad ohledně přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele uvedl, že v případě zákazníka pana [REDAKCE] byla v dodatku ke smlouvě o sdružených službách dodávky plynu sjednána cena v konkrétní výši (735 Kč/MWh) pro celé určité období (do 31. prosince 2022), z čehož průměrný spotřebitel dokáže odvodit, že pevně stanovené době odpovídá pevně stanovená cena. Smlouva sice obsahuje informace související se změnou ceny, avšak jen povrchní a předkládá je nepřehledným a matoucím způsobem, navíc jsou uvedeny malými písmeny. Ve vztahu k zákazníci [REDAKCE] správní orgán prvního stupně rovněž dospěl k závěru, že se jedná o závazek s fixní cenou, když smlouva o sdružených službách dodávky elektřiny obsahovala cenu v určité výši (1 491 Kč/MWh) pro celé určité období (do 31. prosince 2023) a v části označené „Ceník“ navíc uváděla název ceníku „ACFIX_2003“. Ačkoli smlouva obsahuje ujednání označené jako „Změna ceny nebo jiných podmínek“, Energetický regulační úřad jej pokládá za neurčité, neboť z něj není zřejmé, za jakých podmínek je možné ke změně ceny přistoupit. Účastník řízení tak v případě obou zákazníků nedodržel smluvní závazek, tj. ponechání pevně stanovené ceny za dodávku plynu/elektřiny do sjednané doby, ke které se dodatkem/smlouvou zavázal.

K námitce účastníka řízení, že VOP zakotvují možnost jednostranné změny ceníku, jestliže k jejímu uskutečnění vyvstane rozumná potřeba, Energetický regulační úřad uvedl, že podle § 1752 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), lze ujednat jednostrannou změnu závazku pouze v přiměřeném rozsahu, s tím, že v případě spotřebitelské smlouvy musejí být navíc jasně a srozumitelným způsobem formulovány mj. důvody pro takovou změnu závazku. Postup účastníka řízení uvedené podmínky nespĺňuje, když jednostrannou změnou způsobu stanovení ceny, kdy by cena za dodávky plynu/elektriny byla stanovena podle ceny aktuálně obchodované na burze, by se naprosto změnilo postavení zákazníka v jeho neprospěch.

Energetický regulační úřad nejprve posuzoval, zda jednání účastníka řízení napĺňuje znaky některé z nekalých obchodních praktik uvedených v přílohách č. 1 a č. 2 zákona o ochraně spotřebitele, případně zda se nejedná o klamavou či agresivní obchodní praktiku podle § 5, § 5a nebo § 5b zákona o ochraně spotřebitele, přičemž dospěl k závěru, že nikoli. Dovedil však, že jsou naplněny pojmové znaky generální klauzule nekalých obchodních praktik podle § 4 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele, neboť účastník řízení jednal v rozporu s požadavky odborné péče (nedodržel svoji povinnost dodávat zákazníkům plyn/elektrinu za garantovanou cenu, k níž se smluvně zavázal) a toto jednání bylo způsobilé podstatně narušit ekonomické chování spotřebitelů.

Ve vztahu k přestupku podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona Energetický regulační úřad vypočetl, že průměrná spotřeba plynu zákazníka pana ██████████ v uplynulých třech letech činila 13,814 MWh. Při uplatnění sjednané ceny plynu 735 Kč/MWh, stálého měsíčního platu 99 Kč a započtení příslušných regulovaných složek ceny by byly odůvodněné zálohové platby ve výši zhruba 1 600 Kč měsíčně, nikoli 5 700 Kč měsíčně požadovaných účastníkem řízení. V případě zákaznice ██████████ účastník řízení vycházel z předpokládané roční spotřeby elektriny 7,093 MWh, přičemž za použití sjednané ceny elektriny 1 491 Kč/MWh, stálého měsíčního platu 60 Kč a s připočtením regulovaných složek ceny by byly odůvodněné zálohové platby ve výši zhruba 3 100 Kč měsíčně, nikoli 6 400 Kč měsíčně požadovaných účastníkem řízení.

Společenskou škodlivost jednání účastníka řízení spatřoval správní orgán prvního stupně v tom, že účastník řízení narušil veřejný zájem na ochraně práv spotřebitele, když i přes smluvně garantovanou cenu za dodávky plynu/elektriny zaslal dotčeným zákazníkům informaci o změně způsobu určení této ceny, s tím, že pokud zákazníci nebudou se změnou souhlasit, mohou od smlouvy odstoupit; tím by se účastník řízení vyvázal ze svých závazků sjednaných na dobu určitou. K narušení veřejného zájmu na ochranu práv zákazníka došlo podle Energetického regulačního úřadu rovněž tím, že účastník řízení požadoval nepřiměřené vysoké zálohy na dodávky energií, kdy mohl vzniknout stav, kdy účastník řízení s touto vyšší částkou mohl po fakturační období nakládat, zatímco zákazník s touto částkou naopak disponovat nemohl.

Jako přitěžující okolnost Energetický regulační úřad hodnotil, že účastník řízení spáchal posuzovaný přestupek podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona (tento přestupek byl v souladu s tzv. absorpční zásadou určen jako přestupek nejprísněji trestný) ve vícečinném souběhu s dalším přestupkem podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, který je mírněji trestný, avšak svojí podstatou závažnější. Za polehčující okolnost vzal skutečnost,

že s účastníkem řízení není a nebylo vedeno jiné příkazní či přestupkové řízení z důvodu porušení právních předpisů upravujících energetická odvětví.

III. Rozklad účastníka řízení

Proti rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 11521-4/2022-ERU ze dne 30. srpna 2022 podal účastník řízení dne 14. září 2022 rozklad, v němž navrhnul, aby Rada napadené rozhodnutí zrušila.

Účastník řízení argumentoval tím, že Energetický regulační úřad nesprávně právně posoudil neměnnost smluvních podmínek ve vztahu k oběma spotřebitelům, když v případě [REDAKCE] uzavřená smlouva o sdružených službách dodávky elektřiny neobsahuje žádný závazek dodávky za garantovanou nebo neměnnou cenu po celou dobu smluvního vztahu. Naopak článek 5.2 VOP ve spojení s článkem 11.5 VOP účastníka řízení podle jeho názoru opravňuje k jednostranné změně ceny, případně jiných smluvních podmínek, a pro tuto změnu vyvstala rozumná potřeba v návaznosti na změnu podmínek na trhu s elektřinou. Na možnost změny ceny nebo jiných podmínek podle účastníka řízení upozorňuje i samotná smlouva. Účastník řízení v podaném rozkladu tvrdí, že v souladu s VOP bylo rovněž provedeno vyrozumění o změně ceníku, které bylo spotřebitelce adresně oznámeno. V případě pana [REDAKCE] uvedl účastník řízení obdobné argumenty a nad rámec doplnil, že ještě před vydáním napadeného rozhodnutí se spotřebitelem dohodnul provedení vyúčtování podle původně sjednaného ceníku, a tedy negativní následek odstranil.

Dále účastník řízení v rozkladu namítá, že Energetický regulační úřad vytváří pro daný případ ad hoc skutkovou podstatu, která se doposud neobjevuje ani v relevantní judikatuře, a je pro něj tedy nepředvídatelná, když jej shledává vinným ze spáchání přestupku spočívajícího v užití nekalé obchodní praktiky, ačkoli současně dovozuje, že jednání účastníka řízení nesplňuje kritéria zakázaných praktik uvedených v přílohách č. 1 a č. 2 zákona o ochraně spotřebitele, není zakázáno podle § 5, § 5a nebo § 5b zákona o ochraně spotřebitele a nepředstavuje klamavé konání, klamavé opomenutí nebo agresivní obchodní praktiku.

Pokud jde o stanovení zálohových plateb, účastník řízení v rozkladu namítá, že tyto byly stanoveny ve výši plánované roční spotřeby odběrného místa a podle důvodně předpokládané ceny dodávky, na základě informací a legitimních očekávání, kterými účastník řízení v daném čase disponoval. Uloženou sankci účastník řízení označil za nepřiměřenou s ohledem na rozhodovací praxi Energetického regulačního úřadu, konkrétně odkázal na rozhodnutí Rady č. j. 00975-15/2018-ERU, kdy byla údajně udělena pokuta ve výši 4 miliony korun za celkem 586 přestupků, tzn. podle jeho výpočtu 6 825 Kč za jeden přestupek.

IV. Vyjádření k podkladům rozhodnutí

Oznámením ze dne 11. května 2023 byl účastník řízení informován o tom, že podle odvolacího správního orgánu je namístě změnit výrok I. napadeného rozhodnutí, neboť byl z jeho strany spáchán přestupek podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele tím, že postupoval v rozporu s § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele ve spojení s § 5a odst. 2 téhož zákona, tzn., že bylo jeho jednání překvalifikováno na klamavé opomenutí. Současně byl účastník řízení vyrozuměn o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí.

Dne 24. května 2023 obdržel Energetický regulační úřad podání účastníka řízení, v němž účastník řízení mj. odmítá svoji odpovědnost za přestupek podle § 24 odst. 1 písm. a)

zákona o ochraně spotřebitele, když tvrdí, že nenaplnil znaky žádné z taxativně určených klamavých obchodních praktik v Příloze č. 1 zákona o ochraně spotřebitele, a proto ani nemohl spáchat pokračující přestupek kladený mu za vinu. Účastník řízení namítá, že ustanovení VOP nebylo v rozporu s ujednáním ceny ve smlouvě, protože ve VOP nebyla specifikována jiná cena než ve smlouvě, a dovozuje, že byl oprávněn jednostranně změnit cenu plynu/elektriny svým zákazníkům na tzv. spotový produkt s ohledem na § 1752 občanského zákoníku. Nově doplněný názor správního orgánu účastník řízení pokládá za právně a fakticky nesprávný, jelikož smlouva i VOP podle něj nijak nevyklučovaly možnost změny ceníku a koncem září 2021 navíc neexistovalo žádné stanovisko Energetického regulačního úřadu ani soudní judikatura, v nichž by byla výslovně zakázána změna fixních produktů na produkty spotové. Účastník řízení rovněž rozporuje výši uložené pokuty, když odkazuje na rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 11574-21/2015-ERU, resp. rozhodnutí Rady č. j. 00975-15/2018-ERU, v nichž byla uložena pokuta výrazně nižší.

V. Řízení o rozkladu

Rozklad účastníka řízení byl podán včas a splňoval předepsané náležitosti. Na základě podaného rozkladu Rada po jeho projednání v rozkladové komisi zřízené podle § 152 odst. 3 správního řádu a s přihlédnutím k návrhu rozkladové komise rozhodla tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozhodnutí, a to z následujících důvodů.

Podle § 98 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“), přezkoumává odvolací správní orgán napadené rozhodnutí v plném rozsahu.

Po přezkoumání napadeného rozhodnutí Rada dospěla k závěru, že rozhodnutí bylo ve výroku II. vydáno v souladu s právními předpisy a je zákonné. Co se týká výroku I., dospěla Rada k závěru, že kvalifikace jednání účastníka řízení jako nekalé obchodní praktiky byla sice správná, nikoli ovšem zcela přesná, proto Rada přistoupila ke změně výroku spočívající v upřesnění jednání, kterým byl spáchán přestupek, a dále k doplnění odůvodnění ve smyslu úpravy právního hodnocení, aniž by bylo třeba nutně doplňovat ve věci jakékoli další podklady a provádět další dokazování. Toto doplnění odůvodnění bude uvedeno dále v rámci vypořádání jednotlivých rozkladových námitek. Rada dále dospěla k závěru o nepřiměřenosti uložené pokuty, proto rozhodla o změně výroku III. napadeného rozhodnutí.

Účastník řízení v podaném rozkladu primárně namítá nesprávné právní posouzení, konkrétně otázky neměnnosti smluvních podmínek ve vztahu k oběma dotčeným spotřebitelům, když dodatek ani smlouva podle jeho názoru neobsahovaly závazek dodávky energií za garantovanou cenu a na možnost změny ceny byli zákazníci naopak upozorněni smlouvou i prostřednictvím VOP.

Smlouva o sdružených službách dodávky plynu mezi účastníkem řízení a spotřebitelem panem ██████████ ze dne 25. září 2017 byla uzavřena na dobu určitou 27 měsíců s možností prodloužení o dalších 12 měsíců a s předpokládaným termínem plnění 11. prosince 2017 až 31. prosince 2019. Pokud jde o určení ceny, smlouva odkazovala na ceník „██████████“ a současně obsahovala i údaj o ceně „cena 675 Kč/MWh, stálý měsíční plat 70 Kč“ a prvotní sjednanou výši záloh 1 580 Kč měsíčně. Smlouva zahrnuje také následující ujednání: „Smluvní ujednání pro poskytování sdružených služeb dodávky zemního plynu mezi Zákazníkem a Dodavatelem se řídí Všeobecnými obchodními podmínkami (dále jen „VOP“), které jsou

nedílnou součástí Smlouvy, Produktovými podmínkami a Ceníkem. VOP obsahují ostatní obvyklou úpravu práv a povinností stran Smlouvy, včetně úpravy platebních povinností, podmínek ukončení závazku, a ujednání o právu Dodavatele změnit VOP nebo ceny uvedené v Ceníku a způsob, jakým je Dodavatel o změně VOP nebo Ceníku povinen Zákazníka informovat.“ Dne 15. srpna 2019 uzavřel účastník řízení s panem [REDAKCE] dodatek ke smlouvě, z nějž vyplývá, že „I. Smlouva se po uplynutí doby trvání prodlužuje do 31. 12. 2022; po uplynutí této prodloužené doby se uplatní ustanovení Všeobecných obchodních podmínek o automatickém prodloužení Smlouvy. II. Cena za komoditu se pro prodloužené období dle předchozího bodu I. stanovuje následovně: cena za odebraný plyn 735 Kč/MWh, stálý měsíční plat 99 Kč.“

Jak plyne z faktur vystavených účastníkem řízení, panu [REDAKCE] byla za jednotlivá období trvání smlouvy cena za dodávku plynu sjednaná smlouvou, resp. dodatkem ke smlouvě, když v rámci fakturačního období od 16. února 2018 do 22. února 2019 šlo o cenu 675 Kč/MWh se stálým měsíčním platem 70 Kč. Ze stejných částek vychází rovněž vyúčtování za období od 23. února 2019 do 31. prosince 2019. V období od 1. ledna 2020 do 13. února 2020 bylo panu [REDAKCE] účtováno v souladu s dodatkem za spotřebu plynu 735 Kč/MWh a stálý měsíční plat 99 Kč, tytéž částky pak obsahuje i vyúčtování dodávek zemního plynu za období od 14. února 2020 do 17. února 2021 (faktura č. [REDAKCE], zde produkt zákazníka také označen jako „VIPFIX_1901“).

Byť v dodatku není výslovně jazykově vyjádřeno, že je v něm uvedená cena za odběr zemního plynu fixní povahy, je zde nicméně použita formulace „cena pro prodloužené období“, přičemž toto ujednání se vztahuje pro konkrétně vymezené období, tj. následující po uplynutí doby trvání smlouvy (smlouvou předpokládáno 31. prosince 2019) do 31. prosince 2022. Ve vztahu k tomuto období byla stranami sjednána cena za odběr zemního plynu 735 Kč/MWh a stálý měsíční plat 99 Kč. Rada vychází z toho, že dodatek neuvádí odkaz na žádný ceník, ale uvádí konkrétní individuální cenu, kterou vztahuje „pro prodloužené období“. Podle názoru Rady tedy jazykový výklad dodatku směřuje k možnosti sjednání určité ceny pro celé ujednané období, přičemž zároveň nebyla zjištěna existence předsmulvné komunikace, která by umožňovala učinit si na ujednání úsudek z tohoto hlediska. Namísto je pak aplikace § 1792 odst. 1 občanského zákoníku, podle něhož lze-li obsah smlouvy vyložit různým způsobem, použije se výklad pro spotřebitele nejpriznivější. Pokud v daném případě jazykový výklad připouští existenci výkladu, že se nemělo jednat o ujednání ceny pro celé stanovené období, měl by mít přednost výklad opačný.

Ačkoliv v řízení bylo opakovaně argumentováno § 1752 občanského zákoníku, je třeba konstatovat, že ten se vztahuje výslovně k obchodním podmínkám, nikoliv smlouvě jako takové. V případě jednostranné změny jiné části smlouvy by se jednalo o změnu ve smyslu § 1790 občanského zákoníku („Závazek nelze změnit bez ujednání věřitele a dlužníka, ledaže zákon stanoví jinak.), z něhož lze dovodit nutnost smluvního ujednání o způsobu a podmínkách případné jednostranné změny smlouvy tak, aby toto ujednání bylo dostatek určité. Jak uvádí doktrína, „Součástí smlouvy mohou být i ujednání o změně či určení závazku, ať určitou právní událostí (srov. též § 600 větu druhou), právním jednáním třetí osoby (srov. též § 1749) nebo i právním jednáním samotné smluvní strany (srov. též § 1752 nebo 1926). Může se jednat o případ, kdy kupní cenu určí ex post vypracovaný znalecký posudek, ale i o jiné případy, kdy se určité osobě vyhrazuje moc určit po uzavření smlouvy předmět, rozsah, místo čas či jiný modus plnění. Ujednání, které vyhrazuje moc vymežit obsah závazku jedné ze smluvních stran,

se musí pohybovat v užších hranicích. Nepochybně nelze platně smluvit možnost, že jedna ze stran může závazek změnit o své vůli libovolně (srov. Hulmák, 2012, část III. oddíl 3.). Neplatná však může být i řada dalších ujednání, která umožní jednostrannou volbu v příliš širokém rozsahu (§ 1759 11–12). Avšak mám za to, že je platné ujednání, které připouští jednostrannou změnu či vymezení v přiměřeném a mravném rozsahu (srov. Mayr, 1928, s. 8 a pozn. č. 2; Sedláček, 1933, s. 19 pro obchodní podmínky; § 315 BGB; čl. II.-9:105 DCFR; i širokou dispozitivnost dle § 1 odst. 2). Ostatně druhou stranu lze ochránit i při zachování platnosti doložky připouštějící jednostrannou změnu či vymezení: jako neplatné lze posoudit i jen navazující právní jednání, kterým se strana na základě smluvní doložky pokouší závazek změnit či vymežit zneužívajícím způsobem (viz Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. nakl. C. H. Beck, Praha 2014, str. 297 a násl.).“

Platí tedy, že i v případě jednostranné změny musí jít o situaci, kdy smlouvu lze změnit nebo zrušit jen se souhlasem všech stran (viz § 1759 občanského zákoníku), čímž je míněna situace jednostranné změny smlouvy v podobě, jaká byla stranami předem sjednána jako přípustná. Vychází-li Rada z VOP účinných od 1. června 2017, které účastník řízení ve vztahu k panu ██████████ předložil správnímu orgánu, odkazovaný čl. 5.2 uvádí toliko informaci, že *Ceníky mohou být Obchodníkem jednostranně změněny postupem podle bodu 11.5 níže*, tj. rozsah ani podmínky jednostranné změny ceny neuvádí. Pokud by tedy Rada na možnost jednostranné změny ceníku vztahovala čl. 11.5 VOP, ty obsahují z hlediska založení práva na změnu smlouvy (při pomnutí ujednání procesní povahy) pouze ujednání „*Obchodník je oprávněn tyto VOP změnit nebo do nich doplnit nová ustanovení, popřípadě je nahradit novými, vyvstane-li rozumná potřeba takové změny nebo doplnění, například potřeba změnit či nově výslovně upravit určitá práva a povinnosti Smluvních stran v návaznosti na změnu právních předpisů, změny podmínek na trhu s plynem nebo změny způsobu obsluhy Zákazníka*“. Ujednání je tak co do podmínek jednostranné změny závazku velice stručné. I za předpokladu, že by Rada uznala, že účastník řízení si smluvně založil právo na jednostrannou změnu ceníku, je třeba, aby taková změna byla z hlediska výše uvedených závěrů uskutečněna v přiměřeném rozsahu. Samotné smluvní ujednání tento rozsah nijak nespecifikuje, prakticky jednostrannou změnu pak provedl účastník řízení tak, že jednostranně změnil cenu ujednanou se zákazníkem na cenový produkt, který neměl cenu konkrétně stanovenou, ale cena dodávky byla závislá na výsledku obchodování s komoditou na krátkodobém velkoobchodním trhu. K tomu viz předložený ceník ACTUAL+, v němž je uvedeno, že *Cena silové elektřiny pro všechna distribuční sazby a vysoký i nízký tarif se skládá z ceny silové elektřiny účtované dle hodinových cen dosažených obchodováním na denním velkoobchodním trhu a ceny za služby obchodu ve výši 240 Kč bez DPH* (pozn. v případě druhé položky jde o marži obchodníka).

Aniž by bylo v této věci nutno dovozovat, zda ujednání VOP ohledně jednostranné změny není neplatné pro rozpor s dobrými mravy či zdánlivé jednání (z důvodu § 553 odst. 1 občanského zákoníku), je Rada přesvědčena, že přinejmenším jednání účastníka řízení, kterým došlo k jednostrannému navýšení ceny pana ██████████, je neplatné pro rozpor s § 1759 a § 1790 občanského zákoníku, neboť žádná změna okolností, k nimž mohlo reálně na velkoobchodním trhu dojít, nemůže odůvodňovat jako přiměřenou takovou jednostrannou změnu ceníku, kdy cena ujednaná v konkrétní částce je změněna na předem neznámou cenu s dynamickým určením, která je odvozená od výsledků budoucího obchodování komodity na velkoobchodním trhu, tj. zákazník předem vůbec nemá informaci o tom, jaká cena mu bude

následně účtována. Taková změna z povahy věci nemůže být přiměřená, neboť dochází k zásadní změně cenového ujednání v samotném způsobu určení ceny, která již není předmětem předchozí dohody či předmětem stanovení dodavatelem tak, aby se s její výší mohl spotřebitel seznámit a případně odstoupit od smlouvy, ale cena je konstruována pouze s ohledem na to, aby účastník řízení jako dodavatel nesl nulové podnikatelské riziko. Nelze se přitom domnívat, že by pan [REDAKCE] sjednával dodatek ke smlouvě s vědomím toho, že cena jemu účtovaná může být prakticky jakákoliv a výrazně se odchylovat od ceny sjednané. Rada má tedy za to, že i pokud by ustanovení dodatku smlouvy nemohlo být interpretováno ve prospěch spotřebitele jakožto ujednání o ceně komodity platné pro celé stanovené období, nemohl by ani tak účastník řízení přistoupit k takové jednostranné změně ceny, kterou učinil.

Smlouva o sdružených službách dodávky elektřiny mezi účastníkem řízení a [REDAKCE] ze dne 17. června 2021 byla uzavřena na dobu určitou od 1. října 2021 do 31. prosince 2023 s automatickou prolongací o 12 měsíců. Ve smlouvě byla sjednána cena 1 491 Kč/MWh, stálý měsíční plat 60 Kč a měsíční výše zálohy 5 240 Kč, smlouva rovněž obsahuje údaj „ceník: ACFIX_2003“. Smlouva dále zahrnuje ujednání nadepsané slovy „změna ceny nebo jiných podmínek“, jehož prostřednictvím je zákazník informován, že může smlouvu vypovědět, resp. od smlouvy odstoupit, zvýší-li dodavatel cenu nebo změní-li jiné smluvní podmínky. Otázce jednostranné změny smluvních podmínek vč. ceníku se stejně jako v případě smlouvy (dodatku) uzavřené mezi účastníkem řízení a panem [REDAKCE] věnují články 5.2 a 11.5 VOP.

Ani v této smlouvě není explicitně vyjádřen záměr stran sjednat smlouvu s fixní cenou, ve smlouvě byla sjednána toliko určitá doba trvání a konkrétní cena za odběr elektřiny. Neměnné povaze závazku podle názoru Rady minimálně nasvědčuje označení produktu „ACFIX“, byť v této souvislosti lze dát za pravdu účastníkovi řízení, že by název produktu sám o sobě pro vyslovení závěru o sjednání fixní ceny nestačil. Nicméně v případě smlouvy uzavřené s [REDAKCE] fixní povaha ceny přímo vyplývá z předmluvní komunikace, konkrétně z e-mailu, který dne 9. května 2021 odeslala zprostředkovatelka [REDAKCE] na e-mailovou adresu [REDAKCE] a v němž zaznívá „garance nabízené ceny do 31. 12. 2023“. Přílohou e-mailu byl také orientační výpočet úspory energií vycházející z nabízené ceny elektřiny 1 491 Kč/MWh. Vzhledem k tomu, že smlouva obsahovala přesně určenou cenu za odběr elektřiny a stálý měsíční plat a současně zprostředkovatelka před uzavřením smlouvy poskytla prostřednictvím e-mailové zprávy ujištění, že tato cena je garantovaná do 31. prosince 2023, tj. po celou dobu trvání smlouvy, pokládá Rada cenu sjednanou mezi účastníkem řízení a [REDAKCE] za cenu fixní, a tedy za cenu ze strany účastníka řízení po dobu trvání této fixce neměnnou.

S ohledem na výše uvedené Rada dospěla k závěru, že jak dodatek uzavřený mezi účastníkem řízení a panem [REDAKCE], tak smlouva uzavřená mezi účastníkem řízení a [REDAKCE] představují tzv. fixní smlouvy, u nichž je vyloučena jednostranná změna ceny za plnění. Na charakter ceny za dodávku plynu/elektřiny coby ceny pevné lze přitom usuzovat i z Produktových podmínek ACTUAL+, které byly přílohou oznámení účastníka řízení o změně způsobu stanovení ceny za dodávky energií ze dne 27. září 2021 a v nichž zaznívá, že „oproti standardním produktům není u produktu ACTUAL+ pevně daná cena po celou dobu smlouvy“. Povahu ceny jakožto hodnoty konkrétně určené nemůže změnit ani fakt, že VOP účastníka řízení v článcích 5.2 a 11.5 určitou změnu smluvních podmínek připouštějí, neboť podle § 1751 odst. 1 věty druhé občanského zákoníku má odchylné ujednání

ve smlouvě (dodatku) před zněním obchodních podmínek přednost. Tato úprava vychází z předpokladu, že to, co si strany konkrétně ujednaly mimo VOP, odpovídá vůli stran spíše nežli to, co je součástí VOP jako určitých typizovaných ujednání využitelných v typově stejných transakcích.

Podle Rady si účastník řízení musel být vědom toho, že není oprávněn jednostranně změnit smlouvu tím způsobem, že namísto produktu s fixovanými cenami budou zákazníci povinni platit za odebranou komoditu cenu odlišnou. V daném případě se přitom nejednalo o prosté zvýšení ceníkové ceny, ale zákazníci měli hradit cenu dynamicky určenou (někdy označovaná jako spotová cena), odvozenou od výsledku obchodování na krátkodobých (tzv. spotových) trzích s energiemi. V této souvislosti proto Rada jednoznačně odmítá odkaz účastníka řízení na § 1752 občanského zákoníku a související argumentaci, podle níž údajně změna ceny na spotový produkt měla představovat změnu smluvních podmínek „v přiměřeném rozsahu“. Taková změna je nejen nepřiměřená a pro zákazníka nepředvídatelná (při uzavření smlouvy ji nemohl rozumně předpokládat), ale jejím prostřednictvím dochází k zásadní změně v charakteru závazku a ke změně jedné z podstatných náležitostí smlouvy, proto ji nelze bez výslovného souhlasu zákazníka připustit. I kdyby tedy účastník řízení uzavřel s panem [REDAKCE] a [REDAKCE] smlouvu, resp. dodatek bez cenové fixace, k čemuž nedošlo, nebyl by oprávněn na základě článků 5.2 a 11.5 VOP jednostranně změnit způsob určení ceny za dodávky energií na cenu dynamickou, neboť taková možnost nebyla se zákazníky předem výslovně sjednána. Vzhledem k tomu, že je tato klíčová otázka postavena najisto, je možno přistoupit k hodnocení předmětného jednání.

Účastník řízení v oznámení zákazníkům ze dne 27. září 2021 nejprve popisuje složité období na energetickém trhu, na což navazuje: „*I přes veškeré snahy udržet ceny na stávající úrovni je ani my nadále nedokážeme garantovat. V minulých letech jsme nikdy k podobnému kroku nesáhli a drželi naše ceny za všech okolností. Oproti ostatním dodavatelům jsme Vám šetřili řádově tisíce korun ročně. Tentokrát jsme však nuceni i my, stejně jako ostatní dodavatelé energií, sáhnout k jejich změně.*“ Pokud účastník řízení uvedl, že není schopen garantovat stávající ceny energií, může se jednat o informaci vskutku pravdivou, ovšem ze strany účastníka řízení zůstává zatajena stěžejní informace o tom, že neschopnost účastníka řízení plnit za sjednaných cenových podmínek nemá vliv na plnění závazku, neboť ve smyslu § 1764 občanského zákoníku platí, že změní-li se po uzavření smlouvy okolnosti do té míry, že se plnění podle smlouvy stane pro některou ze stran obtížnější, nemění to nic na její povinnosti splnit dluh; za určité podstatné změny okolností ve smyslu § 1765 občanského zákoníku se může jedna ze smluvních stran domáhat pouze obnovení jednání o smlouvě, a to při splnění přesně specifikovaných podmínek.

Nadto účastník řízení generálně uvádí, že je nucen změnit ceny energií „stejně jako ostatní dodavatelé“, což je tvrzení nejvýše pochybné, neboť jednak by taková skutečnost neměla relevantní dopad na předmětné závazky a jednak různí dodavatelé reagovali na změny trhu odlišným způsobem, o čemž svědčí např. množství dodavatelů, kteří byli nuceni ukončit činnost, neboť nebyli schopni dostát svým závazkům, jakož i množství dodavatelů, které své závazky splnili, anebo se zákazníci sjednali dynamické určení cen přímo v rámci konkrétního produktu. Zde je třeba konstatovat, že každý z dodavatelů má odlišnou nákupní a prodejní strategii energií a účastníka řízení předně nic nenutilo k tomu, aby se zákazník sjednával fixní ceny dodávky, ale zároveň zřejmě neměl dostatek komodity v dlouhodobých kontraktech nakoupeno, v důsledku čehož mu aktuální situace na trhu související s výrazným zvyšováním

cen energií začala působit ekonomické ztráty. Šlo o důsledek určité obchodní strategie a spekulace účastníka řízení na to, že cena energií zejména na krátkodobých trzích bude setrvale nízká jako v předešlých letech. Účastník řízení tak spotřebitelům podsouvá, že takto postupují všichni dodavatelé („ostatní dodavatelé“), proto jím předestřená změna jejich stávajícího produktu na nový produkt ACTUAL+, spočívající v novém způsobu stanovení cen energií, a to v závislosti na pohybech cen energií na aktuálním trhu s elektřinou a plynem, je zcela nevyhnutelná a také oprávněná (zjednodušeně řečeno – když tak postupují všichni, je standardní, že takto postupuje i účastník řízení).

Současně účastník řízení nastalou situaci prezentuje tak, jako by snad měla být pro spotřebitele výhodná, když v e-mailu doručenému panu [REDAKCE] dne 27. září 2021, jehož přílohou bylo oznámení o změně cen energií, z jeho strany zaznívá: „*rádi bychom Vás informovali, že jsme pro Vás připravili nový produkt s názvem Actual+, který ještě lépe odráží situaci na trhu s energií*“. V úvodu samotného oznámení, které obdrželi oba zákazníci ve stejném znění, pak sděluje, že „*výhodou nového způsobu výpočtu je fakt, že po topné sezoně předpokládáme návrat cen do normálu; i v případě teplé zimy mohou být ceny nižší, než modelované*“, přičemž tyto modelové ceny uvádí závěrem oznámení, kde zákazníkům předkládá svůj předpoklad měsíčního navýšení cen energií v rozsahu 200–950 Kč. Prvostupňový orgán k tomu uvedl, že oznámení neuvádí spotřebitele v omyl ohledně ceny, jelikož obsahovalo odhadované navýšení ceny, tudíž daní spotřebitelé byli srozuměni s tím, že nový produkt bude pro ně nevýhodnější než původně sjednaný závazek. Takové hodnocení však Rada nepovažuje za přílehlavé. Pokud jde o samotné ceny dodávek, produktové podmínky ACTUAL+ uvádějí: „*Po dobu trvání smlouvy je stanovena cena pohyblivá. Ta se skládá ze dvou složek. Stálý měsíční plat („SMP“) – je pevně daná částka placená denně, která prezentuje platbu za rezervovaný příkon bez ohledu na množství spotřebované energie*“. Následuje tabulka s uvedením výše stálého měsíčního platu, která činí v případě elektřiny 4 Kč/den a u plynu 5 Kč/den, a postup pro stanovení jednotkové ceny: „*Jednotková cena za spotřebu („JCS“) je pohyblivou částkou, která se vypočítává jako součet Vstupní ceny a Ceny obsluhy v každé hodině, resp. dni. Výsledkem je jednotková cena za spotřebu za 1 MWh. Vstupní cena („VC“) silové elektřiny pro každou hodinu je stanovena dle ceny zobchodované na denním velkoobchodním trhu zajišťovaným operátorem trhu OTE, a. s. Ceny jsou k dispozici na www.ote-cr.cz/kratkodobe-trhy/elektrina/denni-trh. Celková Vstupní cena silové elektřiny je určena jako součet součinů hodinových spotřeb a hodinových cen, vydělených naměřenou spotřebou za dané období. V případě záporné ceny na denním trhu je vstupní cena nulová. U dvoutarifních distribučních sazeb je Vstupní cena silové elektřiny účtována shodně pro vysoký i nízký tarif. Vstupní cena („VC“) zemního plynu daného obchodního dne je stanovena dle ceny zobchodované na vnitrodenním velkoobchodním trhu zajišťovaným operátorem trhu OTE, a. s. Ceny jsou k dispozici na www.ote-cr.cz/cs/kratkodobe/trhy/plyn/vnitrodenni-trh. Celková Vstupní cena zemního plynu je určena jako součet součinů denních spotřeb a denních cen plynu (Index OTE) vydělených naměřenou spotřebou za dané období. V případě záporné ceny na denním trhu je vstupní cena nulová*“. Cena obsluhy je stanovena shodně v částce 240 Kč/MWh pro elektřinu i plyn.

Podle názoru Rady si průměrný spotřebitel nemůže udělat přesnou představu o tom, v jakých výších se může cena za dodávku komodity v důsledku aktuálních cen na velkoobchodním trhu pohybovat, neboť mu běžně jako laikovi není známo, v jakých částkách se aktuálně na burzách komodita obchoduje, takto odvozená cena se tak stává

pro zákazníka naprosto nepředvídatelnou a neodhadnutelnou, přičemž ze strany obchodníka je tak v podstatě veškeré obchodní riziko přeneseno na spotřebitele, v posuzovaném případě ze strany účastníka řízení svévolně, a bez dostatečné informovanosti spotřebitelů také manipulativně. Jedinými konkrétními údaji podle předmětného oznámení jsou „stálý měsíční plat“ a „cena obsluhy“, na základě kterých si však spotřebitel nemůže učinit ani přibližnou představu o tom, jaké celkové částky bude ve skutečnosti za odběr plynu nebo elektřiny hradit. V této souvislosti pokládá Rada za manipulativní také účastníkem řízení v oznámení prezentovaný odhad navýšení cen energií v rozsahu 200 až 950 Kč měsíčně podle spotřeby, když takové údaje nemohly mít reálný podklad. Účastník řízení v době rozeslání oznámení s ohledem na probíhající energetickou krizi a povahu spotových cen jakožto cen nepředvídatelných vůbec nemohl predikovat, jakých částek budou ceny elektřiny a plynu v budoucnu reálně dosahovat. V zákaznících tak mohl vyvolat mylný dojem, že – ačkoli vůbec nebyl oprávněn jim po dobu fixace ceny jednostranně měnit – je pro ně vlastně výhodnější setrvat ve stávajícím smluvním vztahu s účastníkem řízení, u něhož se nepředpokládá dramatické navýšení cen za odběr energií, než hledat nového dodavatele a vystavit se tak riziku výrazně vyšších cen plynu/elektřiny.

Konečná část oznámení pak obsahuje poučení: *„V souladu s § 11a odst. 5 zákona č. 458/2000 Sb. – energetického zákona a v souladu s čl. 11 odst. 4 VOP má zákazník právo na odstoupení od smlouvy, zvýší-li držitel licence na obchod s elektřinou, obchod s plynem, výrobu elektřiny nebo výrobu plynu cenu za dodávku elektřiny nebo plynu, nebo změní-li jiné smluvní podmínky. Právo na odstoupení od smlouvy podle tohoto odstavce zákazníkovi nevzniká v případě zvýšení regulované složky ceny, daní a poplatků, a dále v případě změny jiných smluvních podmínek v nezbytném rozsahu z důvodu zajištění souladu s obecně závazným právním předpisem. Vzhledem k tomu, že Vám tuto změnu oznamujeme ve lhůtě delší než 30 dnů přede dnem účinnosti změny ceny, máte právo v případě nesouhlasu s navrhovanými změnami od smlouvy odstoupit, a to i bez uvedení důvodu, nejpozději desátý den přede dnem zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek.“* Ustanovení § 11a odst. 5 energetického zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2021, se uplatňuje v případech, kdy je držitel licence oprávněn jednostranně zvyšovat ceny či jiné smluvní podmínky, tudíž odkaz na toto ustanovení znovu vyvolává dojem, že účastník řízení je oprávněn k podobnému postupu spočívajícímu ve změně sjednaného produktu na produkt spotový. Zdánlivě tak poskytuje další možnost volby spotřebiteli, a to ukončit smluvní vztah, čímž se vyváže z podsouvané, a nikoli nevyhnutelné nezbytnosti dodávek za spotové ceny. Spotřebitel tak je nucen vybrat jednu z uvedených možností pod dojmem nevyhnutelnosti změny ceny, s tím, že mu byl cíleně zatajen jeho nárok na dodávky za sjednané fixované ceny po určitou dobu. Kromě toho změna dodavatele v kontextu událostí inkriminované doby se spotřebitelům rovněž nemusela jevit jako vhodné řešení situace s ohledem na to, že v dané době se skutečně ceny elektřiny skokově zvyšovaly, hledání vhodného dodavatele tak mohlo být spojeno pro řadu spotřebitelů s velkým prvkem nejistoty, proto znovu v obavě z nucené změny dodavatele mohlo jejich rozhodnutí vést *de facto* k „akceptaci“ změn (zvýšení) cen ze strany účastníka řízení.

Rada má tak v tomto ohledu za to, že byly naplněny znaky klamavého opomenutí, když byla především zatajena skutečnost, že účastník řízení nemohl do ujednaných fixovaných cen jednostranně zasahovat (čehož si musel být vědom), změna na dynamický spotový produkt byla prezentována jako pozitivní skutečnost, aniž by byla sdělena všechna důležitá rizika podobně

úctované ceny v danou dobu, a spotřebitelé tak byli uvedeni v omyl, že musí buď přistoupit na změnu (zvýšení) ceny nebo smluvní vztah ukončit.

Jednalo se přitom o neuvedení podstatných informací, které spotřebitel „potřebuje pro rozhodnutí ohledně koupě“, jak předpokládá § 4 odst. 4 zákona o ochraně spotřebitele. Podle § 2 odst. 1 písm. r) zákona o ochraně spotřebitele je rozhodnutím ohledně koupě rozhodnutí spotřebitele o tom, zda, jak a za jakých podmínek výrobek nebo službu koupí, zda za ně zaplatí najednou nebo částečně, zda si je ponechá nebo neponechá nebo zda ve vztahu k nim uplatní právo vyplývající ze smlouvy, ať již se spotřebitel rozhodne jednat nebo zdržet se jednání. Tato definice tak umožňuje velmi široký výklad pojmu rozhodnutí spotřebitele ohledně koupě a zahrnuje jakékoli rozhodnutí, které spotřebitel může v rámci obchodní transakce učinit, a to včetně rozhodnutí, že nebude dělat nic (Vítová, B., Etlíková, M. *Nekalé obchodní praktiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 18). Rozhodnutí spotřebitele ohledně koupě je nedílně spojeno s ekonomickým chováním spotřebitele, které spočívá v podstatě právě v učinění informovaného rozhodnutí ohledně koupě [srov. definici podstatného narušení ekonomického chování spotřebitele podle § 2 odst. 1 písm. s) zákona o ochraně spotřebitele]. Ekonomickým chováním je nutno rozumět chování spotřebitele, jež má hospodářský (ekonomický) dopad do jeho sféry.

V daném případě, pokud by spotřebitelé zůstali pasivní (tj. smířili se s tím, že chtějí-li pokračovat v odběru komodity od účastníka řízení, vyhnout se hledání nového dodavatele a potenciálnímu sporu ohledně plnění závazku), pak by jim byla nepochybně účtována ze strany dodavatele cena zcela odlišná, než bylo ujednáno (v kontextu vývoje na trhu by cena dynamická byla velmi vysoká, vyšší než doposud sjednaná). Následně by tito spotřebitelé na základě vyúčtování byli pravděpodobně přesvědčeni o povinnosti tyto částky účastníkovi řízení hradit, aby se nevystavovali riziku toho, že by se stali dlužníky, že by po nich byla částka vymáhána soudně, a v neposlední řadě také z obav z omezení dodávek pro neoprávněný odběr. Zásah do ekonomického chování v podobě akceptace změny závazku, případně v podobě ukončení tohoto závazku, čímž by byl účastník řízení zproštěn plnění svých povinností (dodávat za sjednanou cenu) je tak naprosto nezpochybitelný. Vznik skutečné škody přitom není předpokladem vzniku odpovědnosti za užití nekalé obchodní praktiky, postačuje potenciální možnost učinění neinformovaného rozhodnutí ohledně transakce, které by spotřebitel jinak neučinil.

Posouzení ze strany prvostupňového orgánu však nebylo v tomto ohledu komplexní, když se Energetický regulační úřad v zásadě spokojil s tím, že sdělení neobsahovalo věcně nesprávnou informaci, neboť účastník řízení pravdivě sdělil, co se stane s ujednááním ohledně ceny. O klamavé opomenutí se podle prvostupňového orgánu nemohlo jednat, neboť obsah oznámení je sám o sobě srozumitelný, a i průměrný spotřebitel z obsahu tohoto oznámení je schopen porozumět, co se s cenou dané komodity stane. Takové hodnocení je však neodpovídající podstatě dané praktiky, neboť v rámci hodnocení prvostupňový orgán opomíjí, že účastník řízení naprosto jednoznačně nemohl do závazkového vztahu platně zasáhnout, tedy účastníky řízení nutil vybírat si mezi možnostmi, které byly pouze zdánlivé, a to pod „taktovkou“ nevyhnutelného přechodu na spotové ceny v případě nečinnosti daného spotřebitele. Účastník řízení tímto způsobem manipuluje se spotřebiteli a vnucuje jim plnění za jiných než sjednaných podmínek, nadto prezentovaných jako pro spotřebitele výhodných.

Vzhledem k tomu, že byly skutky účastníka řízení kvalifikovány jako nekalá obchodní praktika ve smyslu generální klauzule (§ 4 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele), správní orgán jednotlivě odůvodnil všechny prvky v tomto ustanovení formulované, které v souhrnu naplňují podstatu nekalé obchodní praktiky. Jedná se o rozpor s požadavky odborné péče, podstatné narušení nebo způsobilost podstatného narušení ekonomického chování spotřebitele, hledisko průměrného spotřebitele. V odůvodnění napadeného rozhodnutí je uvedeno, že ačkoli zákazníci při uzavírání smluvního závazku s účastníkem řízení zvolili nabídku s fixací a počítali s „určitou jistotou neměnné ceny“, účastník řízení jim v době energetické krize výrazně změnil podmínky smluvního vztahu, což neodpovídá poctivým obchodním praktikám v oblasti jeho činnosti, s tím, že „pokud by smluvně ujednanou fixní cenu dodavatelé energií mohli ze své vůle jednostranně měnit, pak by pevně sjednaná cena ve smlouvě, případně dodatku postrádala jakýkoliv smysl.“ Z toho, jak je odůvodnění koncipováno, se zdá, že toto odůvodnění směřovalo k tomu, že jednání účastníka řízení bylo v rozporu s požadavky odborné péče. Způsobilost podstatně narušit ekonomické chování spotřebitele byla následně popsána tak, že účastník řízení sdělil podstatné informace, které byly způsobilé ovlivnit chování zákazníků „ve vztahu k setrvání ve smluvním vztahu zajišťujícím dodávku energií a zároveň toto chování podstatně narušit, když zákazníci v okamžiku obdržení informace o změně způsobu stanovení ceny za dodávku plynu/elektřiny nemohli vědět, která z účastníkem řízení uvedených možností bude pro ně výhodná...; spotřebitele vystavil zdánlivé volbě, zda budou odebírat plyn/elektřinu za vyšší cenu, nebo přistoupí k tomu, že smluvní závazek s účastníkem řízení ukončí. ... Zákazníci, kteří sjednaný produkt (tj. fixní cenu) vnímali jako jistotu neměnné ceny na určitou dobu, tak ze dne na den byli vystaveni určité nejistotě ohledně dodávky životně potřebných a důležitých komodit...“

Podle názoru Rady toto hodnocení není přesné, neboť v jeho smyslu závadnost jednání vyplývá z toho, že přestože zákazníci „počítali s jistotou“ neměnné ceny, tak následně byli „vystaveni nejistotě“ ohledně dodávky, neboť se museli rozhodnout, zda ve smluvním vztahu pokračovat, či nikoli, přičemž nemohli vědět, která z možností pro ně bude výhodná. Z uvedeného je evidentní, že prvostupňový orgán hodnotí situaci spotřebitelů tak, že subjektivně museli vnímat dodávku za fixované ceny za jistou a že problém spočívá v tom, že najednou byli uvrženi do situace, kdy si museli vybrat mezi některou ze dvou možností, aniž by bylo jasné, která je výhodná (a tím bylo podstatně narušeno ekonomické chování). Podle názoru Rady je toto odůvodnění navazující na generální klauzuli nekalých obchodních praktik nedostatečné, neboť nekalou obchodní praktiku nelze spatřovat obecně v nedodržování závazku a ani v tom, že by byli zákazníci uvrženi do určitého stavu nejistoty, byť i takové jednání by za určitých okolností nepochybně mohlo představovat nekalou obchodní praktiku. Správní orgán sice správně poukázal, že volba byla pouze zdánlivá, ale právě v důsledku této zdánlivé volby byl spotřebitel, nechtěl-li měnit dodavatele, veden k tomu, že bude platit jiné než sjednané částky, aniž by mu bylo pravdivě sděleno, že účastník řízení není oprávněn jím předestřeným způsobem měnit jednostranně obsah závazkového vztahu. Rada tak považuje v tomto směru odůvodnění napadeného rozhodnutí za doplněné s tím, že tím zároveň vypořádala některé z relevantních námitek účastníka řízení.

Odkazuje-li se účastník řízení na stanovisko Energetického regulačního úřadu č. 2/2018, s nímž měl být jeho postup údajně v souladu a které jeho slovy možnost jednostranné změny ceny připouští „bez jakýchkoliv výjimek vztahující se k tzv. spotovým produktům“, považuje Rada za nutné uvést na pravou míru, že zmíněné výkladové stanovisko se nezabývá

předpoklady, za kterých je dodavatel oprávněn přistoupit k jednostranné změně ceny či jiných smluvních podmínek, nýbrž konkretizuje, co má uveřejněná a oznamovaná informace dodavatele o zvýšení cen nebo změně jiných smluvních podmínek obsahovat a jakým způsobem má být zákazníkovi předána. Z předmětného stanoviska Energetického regulačního úřadu proto nelze ani nepřímou dovozovat možnost jednostranně změnit způsob stanovení ceny za dodávky energií na dynamický systém, když tato otázka v něm vůbec není řešena. Ve světle uvedeného nelze než hodnotit tvrzení účastníka řízení o tom, že „*mohl naopak důvodně předpokládat, že ke změně ceny oprávněn je*“ jako absurdní a účelové, když si účastník řízení měl být především vědom svých povinností plnit sjednané závazky a jednat vůči zákazníkům s odbornou péčí a poctivě. Právo na jednostrannou změnu závazku nevyplývá z energetického zákona (ten upravuje pouze podmínky jeho realizace) ani jiného právního předpisu, takové právo musí být sjednáno ve smlouvě v souladu s právními předpisy. Tím méně tak existenci takového práva může zakládat jakékoli výkladové stanovisko. Otázka, kterou účastník řízení naznačuje, je pak spíše otázkou přiměřenosti rozsahu jednostranné změny, kterou je nutno hodnotit s ohledem na obsah a určitost smluvního ujednání o jednostranné změně. Rada nepovažuje změnu smlouvy ve formě nahrazení konkrétní ceny produktem s nepředvídatelnou cenou s dynamickým určením za nepřiměřenou změnu, kdy možnost takové jednostranné změny by spotřebitel neodsouhlasil, nehledě na to, že účastník řízení ve svých obchodních podmínkách rozsah možné změny nemá sjednan. Pokud by Rada vycházela z předpokladu, že jednostranná změna musí být přiměřená, tak za přiměřenou nepovažuje zásadní změnu podoby cenového ujednání přenášející veškeré riziko ze špatně zvolené obchodní strategie účastníka řízení na zákazníka s možností několikanásobného zvýšení ceny.

Vzhledem k tomu, že posuzované jednání účastníka řízení Rada kvalifikovala odlišně oproti prvostupňovému orgánu, přistoupila v tomto směru zároveň ke změně výroku I., aby bylo jednoznačně a určitě popsáno, za jaké jednání je účastník řízení shledán vinným a za něž je trestán. Pro úplnost Rada podotýká, že se jinak ztotožňuje s testem nekalosti provedeným prvostupňovým orgánem, který vyloučil, že by se jednalo o obchodní praktiky podle příloh č. 1 a č. 2 či o agresivní obchodní praktiku podle § 5b zákona o ochraně spotřebitele, proto se těmito otázkami nebude v tomto rozhodnutí již nijak zabývat. Pouze na okraj, v souvislosti s námitkou účastníka řízení, podle níž měl údajně správní orgán prvního stupně vytvořit pro daný případ „ad hoc skutkovou podstatu“, označil-li jednání účastníka řízení za přestupek spočívající v naplnění podmínek generální klauzule nekalých obchodních praktik, Rada odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 110/2014–52, jehož právní věta zní: „*Správní orgán při určení, zda obchodní praktika představuje nekalou obchodní praktiku ..., nejprve zjišťuje, zda dotčená obchodní praktika naplňuje znaky některé z nekalých obchodních praktik uvedených v příloze č. 1 a č. 2 citovaného zákona, resp. v příloze I uvedených směrnice. Pokud obchodní praktika nespadá do výčtu nekalých obchodních praktik uvedených v příloze č. 1 a č. 2 citovaného zákona, posuzuje správní orgán, zda obchodní praktika představuje klamavou či agresivní obchodní praktiku dle § 5 a § 5a zákona o ochraně spotřebitele (články 5 až 9 uvedené směrnice). Konečně až poté, co správní orgán dospěje k závěru, že se nejedná o klamavou či agresivní obchodní praktiku, přistoupí k vyhodnocení otázky, zda dotčená obchodní praktika naplňuje znaky nekalé obchodní praktiky dle § 4 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele (čl. 5 odst. 2 uvedené směrnice).*“ Energetický regulační úřad proto při posuzování jednání účastníka řízení postupoval správně, byť ve věci zaujal odlišný právní názor, než jaký zastává Rada.

Účastník řízení v rámci podaného rozkladu odmítá rovněž svoji odpovědnost za přešůpek popsáný ve výroku II. napadeného rozhodnutí, když namítá, že při stanovení zálohových plateb vycházel z plánované roční spotřeby v odběrných místech zákazníků a z důvodně předpokládané ceny dodávky, z čehož dovozuje, že postupoval správně. Rada se v této souvislosti plně ztotožňuje se závěry Energetického regulačního úřadu obsaženými v napadeném rozhodnutí, a proto pouze stručně uvádí, že účastník řízení je jako držitel licence v souladu s § 11a odst. 9 energetického zákona ve znění účinném do 31. prosince 2021 povinen stanovit zálohové platby na dodávky plynu/elektřiny nejvýše v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby plynu/elektřiny v následujícím zúčtovacím období. V odůvodnění napadeného rozhodnutí se prvostupňový správní orgán podrobně zabýval určením výše záloh u obou zákazníků, ze kterého je patrné, že účastník řízení v uvedených případech skutečně stanovil zálohy značně vyšší než v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby. Účastník řízení měl při stanovení plánované roční spotřeby vycházet u pana [REDAKCE] z posledních třech fakturačních období, u [REDAKCE] z předpokládaného odběru elektřiny, nikoli tedy z vlastního předpokladu vývoje cen plynu/elektřiny na velkoobchodním trhu. Účastníkem řízení stanovená výše zálohových plateb navíc ani nekoresponduje s jeho odhadem navýšení cen energií obsaženým v oznámení ze dne 27. září 2021. V něm totiž účastník řízení uváděl „odhadovaná navýšení cen energií pro následujících několik měsíců“ od 200–300 Kč měsíčně v případě, že daný zákazník bydlí v bytě („svítím a vařím“), do 700–950 Kč měsíčně pro zákazníky obývající dům („svítím, vařím, ohřívám vodu a topím“). Nahlíženo optikou účastníka řízení, tj. za předpokladu, že by bylo možné při stanovení výše zálohových plateb vycházet také z „předpokládané“ (jinými slovy řečeno, účastníkem řízení bez reálného podkladu odhadnuté) ceny energií, by se mohly zálohy pana [REDAKCE] z původních 2 000 Kč měsíčně zvýšit na max. 2 950 Kč měsíčně a zálohy [REDAKCE] by se mohly zvýšit z původních 5 240 Kč na max. 6 190 Kč. [REDAKCE] přitom byly ze strany účastníka řízení pro období od 15. listopadu 2021 stanoveny zálohy ve výši 6 400 Kč měsíčně (tedy o 210 Kč vyšší), panu [REDAKCE] dokonce ve výši 5 700 Kč měsíčně (tedy o 2 750 Kč vyšší). Přitom Rada ponechává stranou otázku přiměřenosti původní výše záloh před navýšením ze strany účastníka řízení. Negativní důsledky plynoucí z vyžadování nedůvodně vysokých záloh po zákaznících jsou pak podrobněji rozepsány v odůvodnění napadeného rozhodnutí, s nímž se Rada ztotožňuje a na které tímto odkazuje.

Dále v rozkladu účastník řízení vyjádřil nesouhlas s výší uložené pokuty, kterou považuje za nepřiměřenou v porovnání s jinými případy v rámci rozhodovací praxe Energetického regulačního úřadu. Konkrétně účastník řízení uvádí za příklad rozhodnutí Rady č. j. 00975-15/2018-ERU, kdy byla společnosti STABIL ENERGY s.r.o. uložena pokuta ve výši 4 000 000 Kč „za celkem 586 přešůpků“ (resp. ve vyjádření k podkladům rozhodnutí hovoří účastník řízení o 1 179 přešůpcích), a rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 11574-21/2015-ERU, kterým byla společnosti BOHEMIA ENERGY entity s.r.o. uložena pokuta ve výši 300 000 Kč „za 22 přešůpků“ podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele.

Rada předně uvádí, že správní orgán je povinen každý případ posuzovat individuálně ve vztahu ke konkrétním skutkovým okolnostem, přičemž tyto se vždy do určité míry liší. Pokud tedy Energetický regulační úřad v minulosti vydal rozhodnutí o stejném přešůpku a uložil za něj pokutu v jiné výši, než která vyplývá z napadeného rozhodnutí, nemůže to vést bez dalšího k závěru, že pokuta uložená v nyní posuzované věci je nepřiměřená. V této

souvislosti lze odkázat např. na závěry Nejvyššího správního soudu obsažené v rozsudku č. j. 8 As 48/2015-69: „*Správní orgán musí mít možnost uložit pokutu odpovídající závažnosti deliktu a konkrétním skutkovým okolnostem. Pokud dostatečně zohlední a odůvodní všechna zákonná kritéria a postupuje v souladu se zásadou individualizace trestu, nemůže být pokuta považována za zjevně nepřiměřenou ve smyslu § 78 odst. 2 s. ř. s. pouze s poukazem na dříve uloženou výrazně nižší pokutu.*” Nutno konstatovat, že v případě odkazovaných rozhodnutí nejde o rozhodnutí z poslední doby, ale správní řízení skončená v roce 2018, resp. 2019. Z aktuálních rozhodnutí by bylo možno odkázat pro srovnání např. na rozhodnutí č. j. 09477-29/2022-ERU ze dne 22. října 2022 (zveřejněno na webových stránkách úřadu) o uložení pokuty ve výši 2 170 000 Kč za spáchání 3 přestupků, z nichž jeden měl 107 dílčích útoků, podobné převádění pokut na počet přestupků je však dosti málo přesné, neboť nevypovídá nic o společenské škodlivosti konkrétního jednání. Pokutu nelze stanovit za použití matematických operací jako pouhý násobek určité výše pokuty pro konkrétní přestupek (která navíc není zákonem stanovena jako přesná částka, zákon omezuje pouze její horní hranici) a počtu jednání, kterými byla skutková podstata přestupku naplněna; vícere naplnění téže skutkové podstaty lze však hodnotit jako přitěžující okolnost. V souladu s tzv. absorpční zásadou upravenou v § 41 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky, se za dva nebo více přestupků téhož pachatele projednaných ve společném řízení uloží správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejpřísněji trestný, reflektovat je třeba i okolnost odlišného rozmezí pro uložení sankce podle energetického zákona a zákona o ochraně spotřebitele.

Výše uložené pokuty byla podle názoru Rady dostatečně odůvodněná, Energetický regulační úřad podrobně na str. 24 až 28 napadeného rozhodnutí popisuje, jakým způsobem dospěl k výši uložené pokuty a jaké skutečnosti při ukládání pokuty zohlednil. Vzhledem k tomu, že se jednalo o vícečinný souběh nestejnorodý, vyšel správní orgán správně z § 41 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky, který ukládá ve společném řízení uložit správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejpřísněji trestný; jsou-li horní hranice sazeb pokut stejné, uloží se správní trest podle ustanovení vztahujícího se na přestupek nejzávažnější. Za nejpřísněji trestný, potažmo nejzávažnější označil přestupek podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona (držitel licence při uplatňování záloh za dodávky elektřiny, plynu nebo tepelné energie nestanovil jejich výši nejvýše v rozsahu důvodně předpokládané spotřeby elektřiny, plynu nebo tepelné energie v následujícím zúčtovacím období podle § 11 odst. 6 téhož zákona). Následně jako výrazně přitěžující okolnosti zhodnotil, že tento přestupek byl spáchán ve vícečinném souběhu s dalším přestupkem, a to podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele, přičemž tento druhý přestupek, ač mírněji trestný, hodnotil co do podstaty jako závažnější, s ohledem na velmi oslabené postavení spotřebitelů vůči dodavatelům. Následně dospěl správní orgán k závěru, že za přiměřenou a se všemi zákonnými hledisky individualizovanou považuje úhrnnou pokutu ve výši 250 000 Kč.

Jakkoliv se Rada ztotožňuje s úvahami prvostupňového správního orgánu, má za to, že pokuta byla uložena v nepřiměřené výši. Za srovnatelné je možno považovat právě odkazované rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 09477-29/2022-ERU ze dne 22. října 2022, v němž byla sankcionována obdobná porušení právních předpisů. Daný případ je dále komplikován tím, že za společensky škodlivější stran dopadů jednání do chráněných zájmů považuje Rada přestupky podle zákona o ochraně spotřebitele spáchané účastníkem řízení, tyto přestupky jsou však z hlediska rozmezí výše sankce příslušné skutkové podstaty

paradoxně mírněji postižitelné než přestupky podle energetického zákona. To by mělo na jednu stranu vést správní orgán k výraznějšímu zohlednění (zvýšení pokuty) ve vztahu k spáchání dalšího přestupku, který není nejpřísněji trestný, v daném případě k přestupku podle § 24 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně spotřebitele. Podle názoru Rady je obecně za nejpřísněji trestný přestupek, zde přestupek podle § 91 odst. 1 písm. l) energetického zákona, namíste uložit pokutu v rozmezí 25 až 75 tisíc Kč podle charakteru konkrétního porušení (Rada vychází z obvyklé typové škodlivosti tohoto jednání, které většinou spočívá v navyšování záloh v řádu jednotek, max. nižších desítek tisíc Kč ročně). Zde podle výroku II. napadeného rozhodnutí šlo ovšem o značné procentuální navýšení zálohy, výrazné oproti odpovídající výši podle sjednané ceny dodávky, tj. o navýšení v řádu jednotek tisíc Kč měsíčně, proto je namíste za uvedené jednání uvažovat pokutu v přísnější výměře. Zároveň Rada zohlednila, že účastník řízení se přestupku dopustil dvěma dílčími skutky, tj. poškození byli dva spotřebitelé, podle názoru Rady je tak namíste sankci za toto jednání dále zpřísnit. Za přestupek podle energetického zákona by tak Rada považovala za přiměřenou pokutu přibližně 70 000 Kč, v případě dvou dílčích útoků navýšenou na 90 000 Kč. Dále Rada zohlednila spáchání přestupku podle zákona o ochraně spotřebitele, který je co do společenské škodlivosti závažnější, neboť narušoval ekonomické chování spotřebitele klamáním v rozporu s ujednaným závazkem, přičemž šlo opět o dva dílčí úroky. V tomto ohledu shledala Rada jako odpovídající sankci úhrnnou pokutu ve výši 130 000 Kč. Tato pokuta je zároveň s ohledem na rozsah protiprávního jednání a jeho sankční hodnocení přiměřená i ve vztahu k odkazovanému rozhodnutí č. j. 09477-29/2022-ERU ze dne 22. října 2022.

V souvislosti s uloženou sankcí ze strany účastníka řízení v rozkladu také zaznělo, že Energetický regulační úřad údajně postupoval nesprávně, když nezohlednil dohodu mezi účastníkem řízení a panem ██████████, podle níž mu mělo být vyúčtováno za dodávku plynu podle původní ceny z důvodu pochybení účastníka řízení při oznámení změny ceny, které mu bylo doručeno nikoli poštou, jak bylo sjednáno, ale pouze prostřednictvím e-mailu. Rada k tomu uvádí, že povinnost provést vyúčtování dodávek plynu panu ██████████ za období od 1. listopadu 2021 do 24. února 2022 v souladu s uzavřeným dodatkem, tj. za cenu 735 Kč/MWh a stálý měsíční plat 99 Kč, účastníku řízení vyplývá z rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. j. 07628-8/2022-ERU ze dne 9. června 2022, potvrzeného rozhodnutím Rady č. j. 07628-15/2022-ERU ze dne 6. prosince 2022. Nelze jej tedy vnímat jako „gesto dobré vůle“ ze strany účastníka řízení a na splnění jeho smluvní povinnosti (došlo-li k němu vůbec, když účastník řízení své tvrzení o provedené nápravě ve správním řízení nedoložil) nahlížet jako na polehčující okolnost, natož pak uvažovat o zániku odpovědnosti za přestupek.

Závěrem je třeba odmítnout též námitku účastníka řízení spočívající v údajné nedovolenosti změny výroku I. napadeného rozhodnutí, za předpokladu, že s touto změnou účastník řízení nesouhlasí. Účastník řízení pomíjí, že na správní řízení vedená Energetickým regulačním úřadem se jako speciální úprava aplikuje § 96 odst. 2 energetického zákona, podle nějž se *v řízeních vedených Energetickým regulačním úřadem nepoužije ustanovení správního řádu o možném způsobu ukončení řízení o rozkladu*. Radou provedená změna výroku I. napadeného rozhodnutí je proto v souladu s platnými právními předpisy, konkrétně s § 90 odst. 1 písm. c) a § 90 odst. 5 správního řádu.

VI. Závěr

Po přezkumu napadeného rozhodnutí Energetického regulačního úřadu v rozsahu podle § 98 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky Rada jako odvolací orgán vzhledem ke všem výše uvedeným skutečnostem dospěla k závěru, že pokračující přestupek podle výroku I. byl částečně nesprávně právně kvalifikován a částečně bylo ve výroku nesprávně vymezeno jednání účastníka řízení, kterým byla skutková podstata tohoto přestupku naplněna (změně právní kvalifikace odpovídá právě i provedená změna popisu protiprávního jednání). V uvedeném smyslu byl proto částečně změněn výrok I. napadeného rozhodnutí, to vše při zachování skutku, účastník řízení nebyl postižen za jiné či nové protiprávní jednání, a částečná změna proběhla pouze v rámci téže skutkové podstaty přestupku. O změně této právní kvalifikace byl v rámci rozkladového řízení účastník řízení vyrozuměn, proto nebyla porušena zásada dvojinstančnosti a zároveň nedošlo k porušení zásady zákazu *reformatio in peius*. Rada dále rozhodla o snížení uložené pokuty s ohledem na odlišné hodnocení společenské škodlivosti spáchaného jednání. Ve zbylé části Rada neshledala důvody pro zrušení napadeného rozhodnutí, když dospěla k závěru, že toto bylo založeno na zjištěném skutkovém stavu věci a bylo odůvodněno v souladu s požadavky § 68 odst. 3 správního řádu.

Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto rozhodnutí nelze podle § 91 odst. 1 ve spojení s § 152 odst. 5 správního řádu dále podat rozklad.

Ing. Stanislav Trávníček, Ph.D., v. r.
předseda Rady Energetického regulačního úřadu

Obdrží:

GEEN Sale a.s.